

TÜRKİYE'DE TARIM

Topraklarımızın kullanılış biçimi

Ekili-dikili alanlar	:	%36
Çayır ve otlar	:	%26
Ormanlar	:	%26
Ürün vermeyen alanlar	:	%12

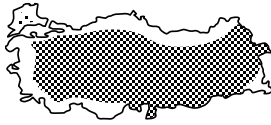
Ülkemiz tarımının başlıca sorunları;

- Sulama
- Gübreleme
- Tohum ıslahı
- Toprak bakımı
- Makinalaşma
- Pazarlama

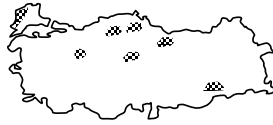
Ülkemiz Tarımının Genel Özellikleri

- Ekili-dikili topraklar az olup, parçalı ve dağınıktır. (Yerçekilleri)
- İç bölge tarımının en önemli sorunu sulamadır.
- Tarımsal faaliyetler henüz doğal koşulların etkisinden kurtarılamamıştır.
- İklimdeki kararsızlık nedeniyle köylümüz, aynı anda ekonominin birkaç dalıyla (çiftçilik, hayvancılık, arıcılık, sebze, meyve üretimi v.s.) birden uğraşmaktadır.

A- TAHILLAR

Buğday Ekim Alanları

Çeltik Üretim Alanları

Buğday : Yazı yağışlı Karadeniz kıyıları dışında ülkemizin her yerinde üretilir. En çok üretildiği bölge İç Anadolu'dur.

Arpa : Soğuğa dayanıklı olduğundan daha çok İç Anadolu ve Doğu Anadolu'da üretilir.

Çavdar : Soğuğa en dayanıklı tahıldır. Doğu Anadolu ve İç Anadolu'da üretilir.

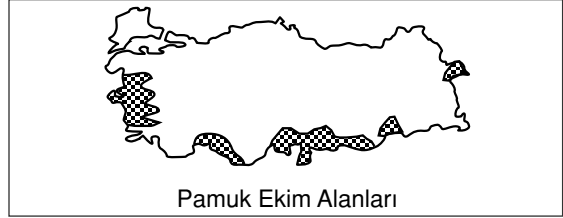
Çeltik (pirinç) : Bol su istediğinden akarsu vadilerinde (Amik ovası, Meriç Havzası, Tosya, Boyabat çevresi) yetiştirilir.

B- ENDÜSTRİ BİTKİLERİ

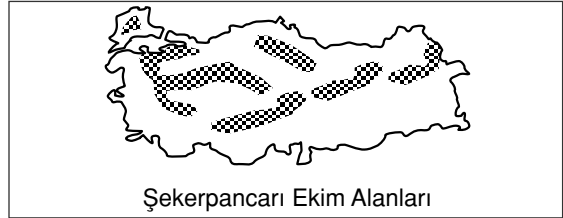
Tütün Ekim Alanları

Tütün : İç ve Doğu Anadolu'nun çok sert iklime sahip yöreleri dışında Türkiye'nin her yerinde yetiştirilir. Kalitesinin bozulmaması için üretim alanları devlet denetimindedir. Üretimde Ege, Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz Bölgeleri ilk sıraları alır.

Pamuk Ekim Alanları

Pamuk : Alüvyal toprak ekim döneminde sulama, olgunlaşma döneminde kuraklık ve uzun bir yetiştirme devresi ister. Ege, Akdeniz ve Güneydoğu en çok üretildiği bölgelerdir.

Şekerpancarı Ekim Alanları

Şekerpancarı: Güneydoğu Anadolu dışındaki tüm bölgelerde üretilir. İç Anadolu, Karadeniz, Marmara ve Doğu Anadolu Bölgeleri üretimde ilk sıraları alır.

Çay : Yetiştirme alanı **en dar** endüstri bitkisi olan çayın üretim alanı Rize ve Trabzon çevresi ile sınırlıdır.

Haşhaş : Afyon, Burdur, Isparta, Uşak

Keten-Kenevir : Kastamonu çevresi

Susam : Ege, Akdeniz Bölgeleri

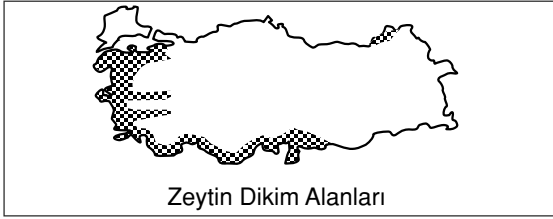
Yerfıstığı : Akdeniz

Gül ve Anason : Göller Yöresi

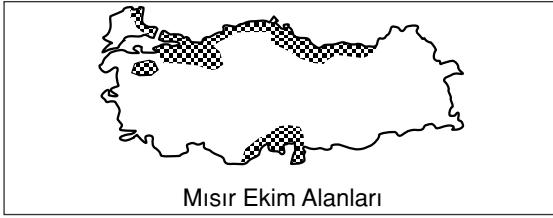
C- YAĞ BİTKİLERİ

Ayçiçeği : Trakya başta olmak üzere, Güney Marmara, Orta Karadeniz ve Eskişehir çevresi ile İç Batı Anadolu'da üretilir.

Zeytin : Don olaylarından zarar gördüğünden kıyılarda yetiştirilir. Ege, Marmara ve Akdeniz üretimde ilk üç sırayı alır.

Mısır : Bol yağış ister, sulama ile de yetiştirilir. Karadeniz kıyılarında buğdayın yerini almıştır. Ancak bölgede tüketildiğinden ticari değeri yoktur. Ayrıca Akdeniz ve Marmara'da da üretilir.

Soya Fasulyesi : Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinde üretilir.

D- BAKLAGİLLER

Baklagiller sıcak ve kurak bir yaz, belirli dönemlerde ise sulama ister. Nohut, mercimek, bezelye, falye ve bakla başlıca türlerdir.

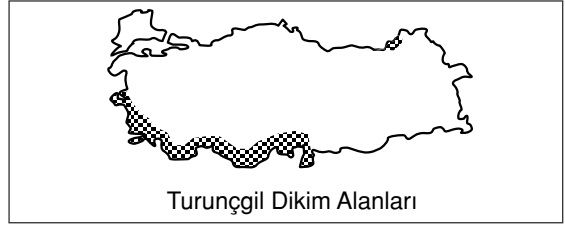
E- YUMRULU BİTKİLER

Patates, soğan, sarımsak, turp ve havuç özel koşullar istemediklerinden her bölgede yetiştirilir. Fakat destekleme alımı yapılmadığından üretimleri yıldan yıla çok değişir.

F- MEYVE VE SEBZELER

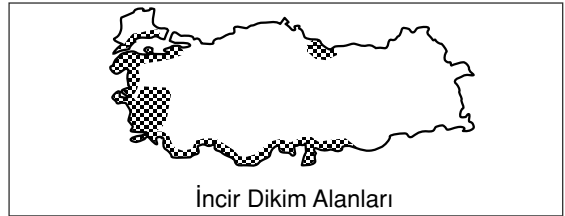
Fındık : %80'i Karadeniz (Giresun, Ordu, Trabzon, Bolu, Kastamonu) %20'si Marmara'da (Adapazarı, Kocaeli, Yalova) üretilir. Üretimde Dünya birincisiyiz.

Turunçgiller (Narenciye) : Üretimin %85'ini Akdeniz, %13'ünü Ege, %2'sini ise Karadeniz karşılar.

Üzüm : Elma'dan sonra soğuğa en dayanıklı meyvedir. Ege başta olmak üzere Güneydoğu Anadolu, Marmara ve İç Anadolu en çok üretildiği bölgelerdir.

İncir : Don olaylarından etkilendiğinden iç kesimlere sokulamaz. Üretiminin %85'ini Ege Bölgesi verir. Akdeniz ve Güneydoğu üretildiği diğer bölgelerdir. Üretimde Dünya birincisiyiz.

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

Diğer Meyveler : Muz; yetişme alanı **en dar** olan tarım ürünüdür. Anamur, Alanya arasında, kayısı Malatya'da, şeftali Bursa'da, elma İç Anadolu'da (Niğde, Aksaray) yaygın olarak yetiştirilir. Elma soğuğa en dayanıklı meyvedir.

HAYVANCILIK

Ülkemizde Hayvancılığın Gelişmesi İçin;

- Hayvan soyları ıslah edilmeli
- Meralar ıslah edilmeli ve yem üretimi artırılmalı
- Mera hayvancılığı yerine ahır ve besi hayvancılığına geçilmeli
- Erken kesim önlenerek, hayvan hastalıkları ile mücadele edilmelidir.

Hayvanların Coğrafi Dağılışı

Ülkemizde hayvanların coğrafi dağılışında **iklim, bitki örtüsü** ve **yerşekilleri** etkili olmuştur. En çok beslenen tür koyundur.

Koyun : Bozkırların yaygın olduğu İç Anadolu, İç Batı Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Marmara ve Doğu Anadolu'nun alçak yörelerinde yaygındır.

Kıl Keçisi : Akdeniz ve Doğu Anadolu'nun dağlık yörelerinde (Fundalık) beslenir.

Tiftik Keçisi : Ankara, Eskişehir ve Çankırı çevresinde yaygındır.

Büyükbaş Hayvancılık : Erzurum-Kars çevresi, Doğu ve Batı Karadeniz kıyılarında yaygındır. (Çayır)

Kümes Hayvancılığı : Marmara ve Ege Bölgeleri ile büyük şehirler çevresinde yaygındır.

Ahır ve Besi Hayvancılığı : Şeker fabrikaları ile büyük şehirler çevresinde yaygındır.

İpek Böcekçiliği : Bursa, Balıkesir ve Bilecik çevresinde (Dut ağacı) yaygındır.

Arıcılık : Muğla, Antalya, Hakkari, Erzurum, Kars, Rize, Bitlis ve Erzincan çevresinde yaygındır. (Çiçekli bitkiler, meyve ağaçları, çam ormanları)

SU ÜRÜNLERİ VE BALIKÇILIK

Ülkemizde su ürünleri avcılığının **gelişmemesinde**;

- Açık deniz balıkçılığının yapılmayışı,
- Deniz, göl ve akarsularımızın hızla kirletilmesi,
- Yanlış ve zararlı avlanma yöntemlerinin kullanılması,
- Balıkçıların araç-gereç ve donanım yönünden yetersiz olması
- Depolama ve soğuk hava donanımı imkânlarının yetersizliği,
- Su ürünleri üreticilerinin örgütsüz olması etkili olmuştur.

Su ürünleri üretiminin %82'sini Karadeniz, %11'ini Marmara, geriye kalanını ise diğer bölgeler karşılar. Menteşe yöresinde sünger avcılığı, Göller yöresinde ise tatlı su balıkçılığı yapılır. Ege ve Akdeniz kıyılarında tarım ve turizmin daha fazla gelir getirmesi nedeniyle balıkçılık fazla gelişmemiştir. Japonya, ABD, Norveç, Danimarka, İzlanda, İngiltere, Almanya, Kanada ve Peru dünyada balıkçılığın geliştiği ülkelerdir.

ORMAN ÜRÜNLERİ

Ormanlarımızın dağılışı düzensizdir. Dağılıştta temel etken **yağış (nemlilik)**'tir. Ormanların dağılışı:

Karadeniz	:	%27
Akdeniz	:	%22
Ege	:	%18
Marmara	:	%16
Doğu Anadolu	:	%9
İç Anadolu	:	%7
G.Doğu Anadolu	:	%1

Ülkemizin sadece %26'sı ormanlarla kaplıdır. Bunun nedeni ormanların zaman içinde çeşitli şekillerde tahrip edilmesidir. Ormanlarımızın korunması için;

- Gözetleme kuleleri yapılmalı,
- Yangına havadan müdahale ekipleri kurulmalı,
- Orman içi yol ağı geliştirilmeli,
- Yangının sıçramasını önleyecek boşluklar bırakılmalı,
- Karma ağaçlardan oluşan ormanlar geliştirilmeli,
- Orman tahribi (tarla açma, yangın, otlatma) önlenmelidir.

YERALTI KAYNAKLARI

MADENLER

Ülkemizde maden kaynakları çok çeşitlilik gösterir. Dağılımları düzensizdir. Dünya çapında önem taşıyan madenlerimiz; **Bor ve krom'dur.**

Madenin Adı	Çıkarıldığı Yerler
Demir	Divriği (Sivas), Hekimhan-Hasançelebi (Malatya), Eymir (Balıkesir), Dikili-Torbalı (İzmir), Çamdağı (Düzce)
Bakır	Murgul (Artvin), Küre (Kastamonu), Maden (Elazığ), Ergani (Diyarbakır)
Krom	Fethiye-Köyceğiz-Dalaman (Muğla), Guleman-Palu (Elazığ), Eskişehir, Kütahya, Antalya, Kahramanmaraş, Adana
Boksit (Alüminyum)	Akseki (Antalya), Seydişehir (Konya)
Bor mineralleri	Susurluk, Bigadiç (Balıkesir), Seyitgazi (Eskişehir), Emet (Kütahya)
Kükürt	Keçiborlu (Isparta)
Civa	Sarayönü (Konya) Halıköy, Karaburun (İzmir)
Kurşun-Çinko	Keban (Elazığ), Kayseri
Manganez	Artvin, Zonguldak
Volfram	Uludağ
Mermer	Afyon, Bilecik, Gemlik, Marmara Adası, Kırşehir, Eskişehir
Lületaşı	Eskişehir
Tuz	Çankırı, Kars, Kırşehir, Çamaltı (İzmir) Tuz Gölü

ENERJİ KAYNAKLARI

Taşkömürü : Kozlu, Kilimli, Ereğli (Zonguldak)

Linyit : Seyitömer, Tunçbilek Tavşanlı, Değirmisaz (Kütahya), Soma (Manisa), Milas-Yatağan (Muğla), Afşin-Elbistan (K.Maraş), Beypazarı (Ankara), Amasya, Çorum, Şirnak, Erzurum

Linyitle Çalışan Santraller : Soma, Tunç bilek, Seyitömer, Yatağan, Yeniköy, Gökova, Orhaneli, Afşin-Elbistan, Çayırhan

Doğalgaz : Hamitabat (Kırklareli)

Jeotermal enerji : Sarayköy (Denizli)

Petrol : Raman, Garzan, Batman, Diyarbakır, Adıyaman çevresi

Petrol Rafinerileri : İpraş (İzmit), Ataş (Mersin), Aliağa (İzmir), Batman, Orta Anadolu (Kırıkkale)

SANAYİ

Sanayi faaliyetlerinin ülke yüzeyine dağılışı düzensizdir. **Ulaşım kolaylığına bağlı olarak** sanayi tesislerinin çoğu ülkenin batı yarısında ve kıyılarda toplanmıştır. Sanayinin en fazla geliştiği bölge **Marmara**, en az geliştiği bölge ise **Doğu Anadolu'dur.**

Bir yerde sanayinin kurulup gelişmesi şu şartlara bağlıdır:

- Hammadde
- Enerji
- İş gücü
- Pazar
- Ulaşım
- Sermaye

Ülkemizde sanayinin yavaş gelişmesi; **sermaye azlığı ve ulaşım zorluğu** ile ilgilidir.

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

SANAYİ	KOLLAR	KURULDUĞU YERLER	
BESİN	UN VE UNLU MAMÜLLER	İstanbul, İzmir, Ankara, Eskişehir, Konya, Karaman, Kayseri, Gaziantep, Bolu	
	BITKİSEL YAĞ	Zeytinyağı: Ayvalık, Edremit, Gemlik, G.Antep, Bursa. Ayçiçek: Tekirdağ, Edirne	
	ŞEKER	İç kesimlerde yaygın Uşak, Afyon, Alpullu, Susurluk, Ankara, Eskişehir, Çorum, Erzurum, Elazığ, Kars, Kayseri, Turhal, Kastamonu, Samsun, Amasya	
	HAYVAN ÜRÜNLERİ	İzmir, İstanbul, Kars, Erzurum, Bursa, Adana, Afyon, Kayseri, Konya, Çankırı, Trabzon, Ş.Urfa, Mardin, Ankara, Edirne, Diyarbakır,	
	KONSERVE VE MEYVE SUYU	Çanakkale, Balıkesir, Bursa, İzmir, Kayseri, Malatya, Antalya, Adana, Mersin, Tokat, Isparta	
	SİGARA VE İÇKİ	Sigara : İstanbul, Samsun, Tokat, Bitlis, Adana, İzmir İçki : Tekirdağ, İstanbul, Çanakkale, Yozgat, Ankara, İzmir, Elazığ, Nevşehir, Diyarbakır	
	FINDIK	Giresun, Ordu, Adapazarı	
	ÇAY	Rize, Trabzon	
	DOKUMA VE DERİ	İPEKLİ DOKUMA	Bursa, Gemlik, İstanbul, Yalova
		PAMUKLU DOKUMA	Adana, Bursa, İstanbul, Kayseri, Malatya, İzmir, Manisa, Antalya, Denizli, Aydın (Nazilli), Mersin (Tarsus)
YÜNLÜ DOKUMA		İstanbul, Kayseri, Bursa, Siirt, Hereke (İzmit)	
HALI-KİLİM BATTANİYE		Isparta, Kayseri, Bünyan, Ladik, Kula, Gördes, Demirci, Milas, Uşak, Simav, Sivas, Siirt	
KONFEKSİYON VE GİYİM		İstanbul, Bursa, İzmir, Ankara, Adana, Eskişehir, Diyarbakır	
DERİ VE KÖSELE		İstanbul, Erzurum, Balıkesir, Bolu (Gerede), Uşak, Kars, Bursa	
MADEN İŞLETME (METALURJİ)	DEMİR ÇELİK	İskenderun, Karabük, Ereğli, Kırıkkale	
	ALÜMİNYUM	Seydişehir (Konya)	
	KÜKÜRT	Keçiborlu (Isparta)	
	KROM	Antalya, Elazığ	
	BAKIR	Samsun, Ergani (Diyarbakır), Murgul (Artvin)	
	KURŞUN-ÇİNKO	Keban (Elazığ), Kayseri	
	BOR	Bandırma	
	MADENİ EŞYA	İstanbul, İzmit, Bursa, Gaziantep, Denizli, Manisa, Adana, İzmir	
MAKİNE - OTOMOTİV	OTOMOTİV	İstanbul, Bursa, Adapazarı, İzmir, Adana, Aksaray, Eskişehir, İzmit	
	GEMİ	İstanbul, Mersin, İzmit, Tuzla, Pendik, İzmir	
	LOKOMOTİF VAGON	Eskişehir, Adapazarı, Sivas, Kayseri	
	UÇAK	Eskişehir, Ankara, Kayseri	
	SİLAH	Kırıkkale	
	DAYANIKLI TÜKETİM	İstanbul, İzmir, İzmit, Ankara, Bursa, Adana, Eskişehir, Gaziantep, Manisa, Çorlu	

SANAYİ	KOLLAR	KURULDUĞU YERLER
KİMYA	İLAÇ	Genelde İstanbul'da toplanmıştır. İzmir, Samsun
	BOYA	İstanbul, İzmit, Mersin, İzmir
	GÜBRE	Bandırma, Kütahya, Mersin, Mardin, Gemlik, Karabük, Elazığ, İskenderun, Samsun, İstanbul
	RAFINERİLER	İzmit, İzmir, Mersin, Kırıkkale, Batman
	LASTİK	İzmit, Adana, Adapazarı, Kırşehir
	DETERJAN	İstanbul, İzmit, İzmir
ORMAN ÜRÜNLERİ	KAĞIT	İzmit, Çaycuma (Zonguldak), Taşköprü (Kastamonu), Aksu (Giresun), Balıkesir, Dalaman (Muğla), Taşucu (Mersin), Çay (Afyon)
	KERESTE	Düzce, Bolu, Kastamonu, Sinop, Zonguldak, Bartın, Ordu, Rize, Artvin, Kırklareli
	MOBİLYA	İstanbul (Ümraniye), İzmir (Karabağlar), Bursa (İnegöl), Ankara (Sitel), Manisa, Kayseri
ÇİMENTO, CAM VE SERAMİK	ÇİMENTO	Çok yaygın: İstanbul, İzmir, Zonguldak, Çorum, Ankara, Afyon, Adana, Konya, Eskişehir, Trabzon, Elazığ, Mardin, Ordu, Bartın, Bolu, Erzurum, Çanakkale
	CAM	İstanbul, Bursa, Mersin, Sinop, Kırklareli, İzmit, Antalya
	SERAMİK	Kütahya, Çanakkale, Bozöyük, Bilecik, İstanbul, Uşak, İzmir, İzmit
	HAZIR BETON	İstanbul, İzmir, Manisa
	TUĞLA KİREMIT	Manisa, Çorum, Kütahya, Uşak, Tokat, Kastamonu, Eskişehir, Bartın, İzmir

ULAŞIM

Ülkemizde ulaşımı olumsuz etkileyen faktörler;

- Yerçekillerinin engebeli olması
- Kıyı ve iç kesimlerde doğu-batı uzanışlı geçit vermez dağlar
- Derin vadiler
- İç kesimlerde hüküm süren karasal iklim
- Sermaye ve araç gereç yetersizliği

TİCARET

Dışarıya sattığımız (ihraç) ürünler arasında **sana-yi ürünleri** ilk sırayı alır. Daha sonra tarım ürünleri ve madenler gelir.

İhraç Ürünlerimiz:

- Hazır giyim (Konfeksiyon)
- Otomobil, dayanıklı tüketim malları, halı ve mobilya
- Tarım Ürünleri : Pamuk, tütün, fındık, incir, üzüm, turunçgil ve sebzeler
- Madenler : Bor mineralleri, krom, bakır, çinko, kurşun, tuz
- Canlı hayvan ve hayvansal ürünler

Dış alımda ise ilk sırayı **petrol** alır.

İthal ürünlerimiz:

- Ham petrol, ilaç, gübre, kağıt ve kimyasal ürünler
- Elektronik ve optik aletler
- Makine ve donanımı
- Tropikal ürünler : Kahve, kakao, kauçuk ve baharat

TURİZM

Turizm dış ticaret açığını kapatma açısından önem taşır. Ayrıca ticaret, inşaat, ulaşım ve haberleşme sektörlerinin gelişmesine katkıda bulunur, yeni iş-gücü olanakları yaratır, el sanatlarına canlılık kazandırır.

Turistik Çekiciliklerimiz:

- Uzun kıyıları ile plajların varlığı
- Güneşlenme süresinin fazlalığı
- Kaplıca, ılıca gibi sıcak su kaynaklarının zenginliği (Yalova, Oylat, Gönen, Balçova, Kızılcahamam)
- Kış sporları (Uludağ, Kartalkaya, Ilgaz, Elmadag, Erciyes, Palandöken, Sarıkamış, Saklıkent) ve yayla turizmi olanakları
- Doğal güzellikler (Pamukkale, Peribacaları, Milli parklar v.s.)
- Tarihi eserler
- Zengin su kaynakları, göller

Bunca çekiciliğine rağmen ülkemizde turizmin yeterince gelişmemesi **tanıtım ve organizasyon yetersizliği** ile ilgilidir.

ÖZETLE

- Tarım ürünlerinin çeşitlilik göstermesi **iklim çeşitliliği** ile ilgilidir.
- Tarım alanlarının az ve dağınık olması **yerçekillerinin engebeli olmasından** kaynaklanır.
- Yerçekilleri nedeniyle Marmara, İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da ekili-dikili alanlar **geniş yer tutarken**, Karadeniz, Doğu Anadolu ve Akdeniz'de **az yer tutar**.
- Yaz kuraklığı nedeniyle ülkemiz tarımının en önemli sorunu **sulamadır**.

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

- Ülkemizde yetiştirme alanı **en dar** olan ürünler; **muz, çay ve fındık**, en geniş olan ürünler ise; buğday, şekerpancarı ve tütündür.
- Muz, zeytin, turunçgil, fındık, çay ve incir gibi ürünler **düşük sıcaklığa dayanıklı olmadıklarından** sadece kıyılarda yetiştirilirler.
- Haşhaş, tütün, kenevir, pirinç ve anason gibi ürünlerin ekim alanları **devlet denetimindedir**.
- Ülkemiz **fındık** ve **incir** üretiminde dünya birincisidir.
- Tarımsal ürün çeşitliliği en fazla olan bölgelerimiz Marmara, Ege ve Akdeniz'dir. Nedeni kışların ılık, yaz devresinin uzun ve sıcak geçmesidir.
- **Yaz kuraklığı isteyen** tarım ürünlerinin Karadeniz kıyısında yetiştirilmesi zordur.
- Meyve ve sebzelerin en erken olgunlaştığı bölge **Akdeniz**, en geç olgunlaştığı bölge ise **Doğu Anadolu'dur**.
- Türkiye tarımında sulama sorunu halledilirse;
  - Ürün çeşitliliği ve verimi artar.
  - Aynı tarladan yılda birden fazla ürün alma olanağı artar.
  - Nadas alanları azalır.
  - Göçte azalma olur.
  - Az su isteyen ürünlerin (buğday, arpa, mercimek v.s.) ekim alanları daralır.
  - Tarıma dayalı sanayi gelişir.
  - Tarımsal üretimde dalgalanma azalır.
- Üretimi devlet kontrolünde olan ürünlerin üretiminde yıllara göre dalgalanmalar azdır.
- Soğuğa en dayanıklı tarım ürünleri **elma, üzüm ve çavdardır**.
- **Turunçgil** ve **zeytin** tarımının yapıldığı yörelerde sıcaklık yıl boyunca 0°C'nin üzerindedir.
- **Çay, fındık, mısır** ve **pirinç** bol yağış ve su isteyen tarım ürünleridir.
- Hammaddenin kolay temin edilmesi ve tüketimin fazla olması nedeniyle **en yaygın** sanayi dalları **besin** ve **çimentodur**.
- **En gelişmiş sanayi dalı hazır giyim ve tekstildir**. Nedeni hammaddenin ucuz ve bol olması, işgücü ucuzluğudur.

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

- **Çay, şekerpancarı, meyve suyu, konserve** ve **hayvansal ürünler gibi** çabuk bozulabilen hammaddeler sanayi tesislerini kendisine çekmiştir.
- Karadeniz kıyılarında her mevsimin yağışlı geçmesi **pamuk, buğday, mercimek, arpa gibi ürünlerin yetiştirilmesini zorlaştırır**.
- Akdeniz ikliminin özelliğini en iyi tanıtan tarım ürünü **zeytin**, Karadeniz iklimini en iyi tanıtan ürünü ise **fındıktır**.
- İç Bölgelerimizin ekonomisinde **şekerpancarı** ve **buğday** gibi ürünler büyük paya sahiptir.
- Eskiden sadece tahıl üretilen bir yörede ürün çeşitliliğinin artması ve sebze üretiminin başlaması **sulama** ile ilgilidir.
- **Tütün**, Karadeniz, Ege, Marmara ve Akdeniz kıyılarında yetiştirilen ortak tarım ürünüdür.
- **Buğday** üretiminde İç Anadolu, ayçiçeği üretiminde Marmara, zeytin, üzüm, haşhaş, tütün, incir ve pamuk (ZÜHTİP) üretiminde Ege, **turunçgil, muz, soya** ve **yerfıstığı** üretiminde Akdeniz ilk sırayı alır.
- Rize Yöresi **çay**, Edremit Körfezi **zeytin**, Ordu, Giresun çevresi **fındık**, Ergene Havzası **ayçiçeği**, Çukurova **pamuk**, Afyon **haşhaş**, Büyük Menderes ovası **incir** ve **pamuk**, Malatya **kayısı**, Isparta **gül** tarımı ile tanınır.
- İklim koşulları bakımından sebze üretimine **en az elverişli** bölge Doğu Anadolu'dur.
- Seracılığın Akdeniz ve Ege kıyılarında yoğunlaşması **kış sıcaklıklarının yüksek olması** ve **güneşli gün sayısının fazlalığı** ile ilgilidir.
- Ülkemizde tahıl üretiminin yıldan yıla dalgalanmalar göstermesi **yağış kararsızlığından** kaynaklanır.
- Daha kârlı ürünlere öncelik verildiğinden kıyılarda şekerpancarı ve tahıl tarımı yapılmaz. (Karadeniz kıyılarında iklim)
- Ahır ve besi hayvancılığının şeker fabrikaları çevresinde yaygınlaşmasının nedeni **şekerpancarı küspesinin hayvan yemi olarak kullanılmasıdır**.

- Kıyı bölgelerindeki tarımsal faaliyetlerde;
  - Ürün çeşitliliği fazladır.
  - Modern yöntem ve teknikler yaygındır.
  - Ekonomik değeri yüksek ihraç ürünleri yetiştirilir.
  - Yılda birden fazla ürün alınabilir.
- Erzurum-Kars çevresi ile Karadeniz kıyılarındaki büyükbaş hayvancılığın yaygınlaşmasının nedeni, **yaz yağışlarına bağlı olarak** çayırların geniş yer tutmasıdır.
- Ormanların %80'i kıyı bölgelerinde bulunur. Nedeni **yağış** ve **nemlilik**dir.
- Akdeniz ve Ege kıyılarındaki orman yangınlarının fazla olması **yaz sıcaklığı** ve **kuraklığı** ile ilgilidir.
- Sanayi faaliyetlerinin en fazla geliştiği bölgeler **Marmara ve Ege'dir**.
- Dünya çapında önem taşıyan madenlerimiz **bor mineralleri** ve **krom'dur**.
- Sanayi tesislerinin coğrafi dağılışında **ulaşım** çok belirleyici olmuştur.
- Enerji üretiminde en fazla kullanılan enerji kaynağı **linyittir**.
- Elverişli özel konumu nedeniyle ülkemizde transit ticaret gelişmiştir.
- **Orman ürünleri** ve **ormancılık** Batı Karadeniz bölümünde fazla gelişmiştir.
- Türkiye'de sanayinin en fazla geliştiği bölümler **Çatalca-Kocaeli, Asil Ege, Adana ve Güney Marmara'dır**.
- Sebze üretiminde Akdeniz, Marmara ve Ege bölgeleri önemli paya sahiptir.
- Ülkemizde meraların daralması besi hayvancılığına geçişi zorunlu kılmıştır.
- **Yaz mevsiminin serin ve yağışlı geçmesi, ulaşım zorluğu** ve **konaklama tesislerinin azlığı** Karadeniz Bölgesi turizmini olumsuz etkilemiştir.
- İzmit, Gemlik, İzmir ve İskenderun körfezleri, çevresindeki sanayi tesislerinin yoğunluğuna bağlı olarak **hızla kirlenmektedir**.
- İç bölgelerimizde sulama sorunu ve yaz devresinin kısıtlılığı kışın don olaylarının görülmesi nedeniyle tarımsal ürün çeşitliliği azdır.

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

- Hayvan türlerinin çeşitliliği **sıcaklık** ve **yağış** ile ilgilidir.
- Bitki örtüsü dağılışı ile hayvanların coğrafi dağılışı paralellik gösterir;
  - Bozkır → Koyun
  - Çayır → Sığır
  - Fundalık → Keçi
  - Dut ağacı → İpekböcekçiliği
  - Çiçekli bitkiler, çam ormanı → Arıcılık
- Tahıl tarımının yaygın olduğu yörelerde **küçükbaş hayvancılık** önem kazanmıştır. Küçükbaş hayvancılığın yaygınlaştığı yörelerde ise **el dokuması halıcılık** ve **dokuma sanayi** gelişmiştir.
- Mera ve otlakların azlığı ve tüketim fazlalığı nedeniyle Marmara Bölgesi'nde kümes ve ahır hayvancılığı gelişmiştir.
- Buğday, tütün ve şekerpancarı gibi ürünlerdeki fiyat artışı ve kararlılığı **devletin destekleme alımı yapması** ile ilgilidir.
- Tarım ürünlerinin yetişmesinde **sıcaklık** ve **yağış** en önemli belirleyicilerdir.
- Taşkömürü, linyit, su gücü ile çalışan enerji santralleri hammadde kaynağına yakın olmak zorundadır.
- Sugücü, rüzgâr ve jeotermal enerji gibi kaynaklar hava kirliliği yaratmaz.
- Türkiye içinde maden taşımacılığı daha çok **demiryolu** ulaşımı ile yapılır.
- İthalat ve ihracatta ise daha çok **denizyolu** kullanılır. Çünkü diğer ulaşım ağlarına oranla ucuzdur.

1. Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisinin yaygın olarak yetiştirildiği bölgenin yağış rejiminin en düzenli olduğu söylenebilir?

- A) Zeytin B) Turunçgiller C) Buğday
D) Çay E) Pamuk

2. Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisi, Türkiye'nin dış satımında diğerlerine göre daha az önem taşır?

- A) Pamuk B) Tütün C) Fındık
D) İncir E) Çay

3. Edirne, Samsun, Sinop ve Çorum ilerimizin ülke üretiminin % 70'den fazlasını verdikleri tarım ürünü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pirinç B) Fındık C) İncir
D) Zeytin E) Buğday

4. Aşağıdaki yörelerin hangisinde pirinç üretimi önem taşımaz?

- A) Amik Ovası B) Rize çevresi
C) Bafra Ovası D) Adana
E) Meriç Deltası

5. Aşağıda verilen illerin hangisinde tarımsal ürün çeşitliliği en azdır?

- A) Bursa B) Adana C) Aydın
D) Edirne E) Sivas

6. Aşağıdaki yörelerin hangisinde bakır madeni çıkarılmaz?

- A) Murgul B) Divriği C) Maden
D) Küre E) Ergani

7. Aşağıdaki yörelerin hangisinde hammaddesi madene dayalı endüstri kolu gelişmemiştir?

- A) Seydişehir B) Sinop C) Zonguldak
D) Karabük E) İskenderun

8. Aşağıdaki termik santrallerin hangisi enerji üretiminde, diğerlerinden farklı bir hammadde kaynağı kullanır?

- A) Gökova B) Soma
C) Hamitabat D) Afşin – Elbistan
E) Yatağan

9. El dokuması halı üretimi aşağıda verilen yörelerin hangisinde fazla gelişmemiştir?

- A) Gördes B) Bünyan C) Isparta
D) Uşak E) Bolu

10. Aşağıdaki limanlardan hangisi yat turizmi açısından fazla önem taşımaz?

- A) Antalya B) Bodrum C) Sinop
D) Kuşadası E) Kemer

11. Aşağıdaki ovalardan hangisi tarımsal faaliyetler açısından daha az önem taşır?

- A) Çukurova B) Büyük Menderes
C) Bursa D) Ergene
E) Erzurum

12. Akdeniz Bölgesinde yazın narenciye bahçeleri en geç 15 günde bir sulanırken, Doğu Karadenizde sulamaya ihtiyaç duyulmaz.

Bu durum iki yörenin hangi yönden farklı olmasıyla ilgilidir?

- A) Toprak yapısı
- B) Yağış rejimi
- C) Yağış biçimi
- D) Denize göre konum
- E) Yerçekilleri

13. Türkiye'de sanayi tesislerinin yaklaşık %50'si Marmara Bölgesinde kümelenmiştir.

Bunda aşağıdakilerden hangisinin etkisi en azdır?

- A) Ulaşım imkanlarının kolaylığı
- B) Sermaye birikiminin fazlalığı
- C) Geniş işgücü olanaklarının varlığı
- D) Pazar imkanlarının genişliği
- E) Hammadde kaynaklarının çok çeşitli ve zengin olması

14. Türkiye'nin çok canlı ve işlek bir transit ticarete sahne olmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi yoktur?

- A) Çanakkale ve İstanbul boğazlarının
- B) Üç yandan denizlerle çevrili olmasının
- C) Çok geniş alana sahip olmasının
- D) Avrupa ile Asya arasındaki köprü konumunun
- E) Farklı ekonomik yapılara sahip ülkeler arasında yer almasının

15.

Şehir	Üretim (Ton)
Konya	2.500.000
Ankara	1.700.000
Adana	1.300.000
Yozgat	700.000

Yukarıdaki tabloda bir tarım ürününün bazı illerimizdeki 1988 yılı üretim miktarı verilmiştir.

Buna göre bu tarım ürünü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pirinç
- B) Şekerpancarı
- C) Ayçiçeği
- D) Buğday
- E) Mısır

16. İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Konya, Adana gibi merkezlerde sebze tarımının önem kazanmasında aşağıdaki faktörlerden hangisinin etkisi en azdır?

- A) Verimli alüvyal topraklar
- B) Uygun iklim özellikleri
- C) Tüketim pazarlarına yakınlık
- D) Başka tarım ürünlerinin yetiştirilememesi
- E) Sulama kolaylığı

17. Adana, Konya, Eskişehir, ile Bursa gibi şehirlerin gelişmesinde aşağıdakilerden hangisi en az etkili olmuştur?

- A) Çevrelerinin zengin tarım potansiyeli
- B) Ulaşım açısından kavşak nokta olma özelliği
- C) Ticaretin canlı olması
- D) Hidroelektrik üretiminin fazlalığı
- E) Hammadde kaynaklarının zenginliği

18. I. Ülkemizin en kuzeyinde yer alması
II. Hinterlandının darlığı
III. Ekili – dikili toprakların azlığı
IV. İç kısımlarla bağlantısının yetersiz olması
V. Doğal liman olması

Sinop ilinin beşeri ve ekonomik yönden yeterince gelişmemesinde yukarıdaki etmenlerden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız V
- B) II, III ve IV
- C) I ve V
- D) Yalnız III
- E) Yalnız I

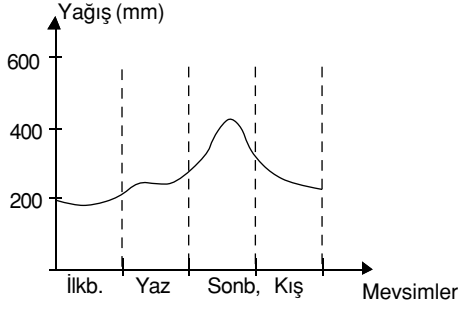
19. Türkiye'nin dışarıya sattığı ürünler arasında aşağıdakilerden hangisi bulunmaz?

- A) Tarım aletleri
- B) İlaç
- C) Sebze ve meyveler
- D) Hayvansal ürünler
- E) Ulaşım araçları

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

1.

Yukarıdaki grafikte mevsimlere göre yağış miktarları verilen bir bölgede aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisinin yetiştirilmesi daha kolaydır? (Sıcaklık koşulları uygun kabul edilecek.)

- A) Zeytin   B) Pamuk   C) Mercimek
D) Buğday   E) Mısır

2. Karadeniz Bölgesinde tarımsal faaliyetleri sınırlandıran en önemli etmen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kuraklık
B) Toprak verimsizliği
C) Don olayları
D) Yerçekilleri
E) Gübreleme

3. Aşağıdaki akarsulardan hangisinin havzasında yaygın olarak pirinç yetiştirilmektedir?

- A) Çoruh
B) Kızılırmak
C) Büyük Menderes
D) Aras
E) Manavgat

4. I. Çay
II. Dokuma
III. Şeker
IV. Konserve
V. Kağıt

Yukarıdaki endüstri kollarından hangilerinin kuruluşunda, hammadde kaynaklarına yakın olma zorunluluğu diğerlerine oranla azdır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) Yalnız IV   E) I, III ve V

5. I. Pazarlama örgütlerinin yetersizliği
II. Ürünlerin standartlara uygun olmayışı
III. Taşıma ve saklamada gerekli donanımın olmaması
IV. Elverişsiz doğal koşullar
Batı Avrupa ve Ortadoğu pazarlarına yakın olmasına karşın, Türkiye sebze dış satımında önemli bir gelişme göstermemiştir.
Bunda yukarıdaki etmenlerden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I   B) II ve IV   C) Yalnız III
D) III ve IV   E) I, II ve III

6. Aşağıdakilerden hangisi Doğu Karadeniz kıyılarında kış ılıkliğına rağmen seracılık faaliyetlerinin yapılmasını engelleyen nedenlerden biridir?

- A) Toprakların verimsizliği
B) Akarsu ağının sık olması
C) Tarımda makine kullanımının yetersizliği
D) Güneşlenme süresinin azlığı
E) Orman alanlarının fazlalığı

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

7. Türkiye'de devletin temel tarımsal ürünlerin alım satımına katılması "**destekleme alımları**" olarak adlandırılır.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de uygulanan destekleme politikalarının amaçlarından biri değildir?

- A) Üretim miktarını istenilen hedefe ulaştırmak
- B) Tüketici fiyatlarını düşük tutmak
- C) Fiyat istikrarı sağlamak
- D) Üreticileri belirli ürünler yetiştirmeye teşvik etmek
- E) Üreticinin çok çeşitli ürünler yetiştirmesini sağlamak

8. **Aşağıdaki sanayi dallarından hangisinin Türkiye'deki yayılma sahası daha dardır?**

- A) Şeker
- B) Çay
- C) Çimento
- D) Dokuma
- E) Sigara

9. **Konya, Ankara, Adana ve Şanlıurfa gibi illerimizin tümünde çok fazla üretilen tarım ürünü aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Pamuk
- B) Tütün
- C) Ayçiçeği
- D) Buğday
- E) Mısır

10. **Aşağıdaki illerin hangisinde dikili alanlar içinde zeytinliklerin payı en fazladır?**

- A) Samsun
- B) Burdur
- C) Eskişehir
- D) Balıkesir
- E) Ordu

11. **Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisinin Türkiye'nin tüm coğrafi bölgelerinde yetiştirilmesi mümkün değildir?**

- A) Buğday
- B) Şekerpancarı
- C) Pamuk
- D) Üzüm
- E) Elma

12. **Ayçiçeği ve yerfıstığı üretiminde ilk sırayı alan coğrafi bölgeler aşağıdakilerden hangileridir?**

- A) Karadeniz – Akdeniz
- B) Marmara – Ege
- C) Ege – İç Anadolu
- D) Akdeniz – Güneydoğu Anadolu
- E) Marmara – Akdeniz

13. **Türkiye'de doğal yetişme alanı en geniş olan meyve aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Üzüm
- B) Fındık
- C) İncir
- D) Turunçgil
- E) Kayısı

14. **Aşağıdakilerden hangisi orman yangın ve tahribatlarına karşı alınacak etkili önlemlerden biri değildir?**

- A) Orman içinde iyi bir yol ağı yapmak
- B) Orman köylerini tümüyle boşaltmak
- C) Mera ve otlak sahalarını ıslah etmek
- D) Karma ağaçlardan oluşan ormanlar geliştirmek
- E) Yangının sıçramasını önleyecek boşluklar bırakmak

15.

I. Bölge	%	II. Bölge	%
Şekerpancarı	38	Tütün	60
Baklagiller	21	Pamuk	30
Tahıllar	60	Üzüm	45
Üzüm	23	Zeytin	60

Yukarıdaki tabloda iki farklı bölgemizin tarım ürünleri itibarıyla Türkiye tarımsal üretimindeki payları verilmiştir.

Buna göre bölgeler hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- I
- II
- A) Akdeniz
- B) İç Anadolu
- C) Karadeniz
- D) Ege
- E) Doğu Anadolu
- Marmara
- Ege
- Güneydoğu Anadolu
- Karadeniz
- Akdeniz

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

16. Aşağıdaki tabloda üç farklı ürünün ekim ve üretiminde ilk beş sırayı alan illerimiz gösterilmiştir.

I. Ürün	II. Ürün	III. Ürün
Konya	Samsun	Tekirdağ
Yozgat	Ordu	Edirne
Şanlıurfa	Zonguldak	Kırklareli
Adana	Sakarya	Balıkesir
Ankara	Trabzon	İstanbul

Buna göre, üç ürünün sıralanışı hangi seçenekte doğru verilmiştir?

I	II	III
A) Şekerpancarı	Pirinç	Ayçiçeği
B) Buğday	Mısır	Ayçiçeği
C) Ayçiçeği	Fındık	Zeytin
D) Buğday	Tütün	Üzüm
E) Pamuk	Pirinç	Tütün

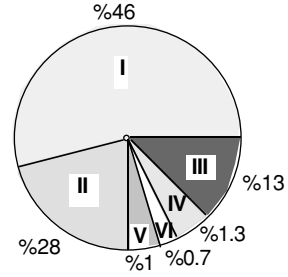
17. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye tarımında makinalaşmanın sağladığı yararlar arasında yer almaz?

- A) Alınan verimin yükselmesi
B) Hasat işlerinin zamanında bitirilmesi
C) Tarım ürünlerinde çeşitliliğin artması
D) Toprakların zamanında sürülebilmesi
E) Daha geniş alanların işletilebilmesi

18. İzmir'de yetiştirilen pamuk ile Iğdır'da yetiştirilen pamuğun farklı zamanlarda olgunlaşması, aşağıdakilerden hangisi ile ilgilidir?

- A) Toprak çeşidi B) Sulama C) Sıcaklık
D) Boylam E) Rüzgar

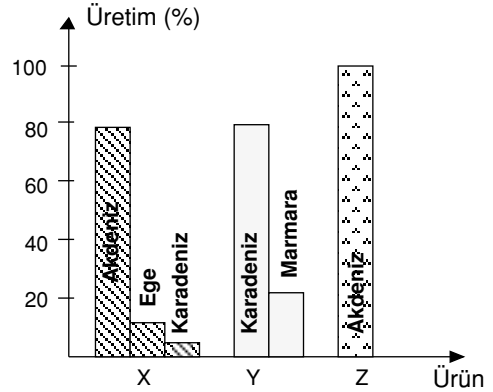
19. Aşağıdaki grafikte Türkiye pamuk üretiminin bölgelerimize göre dağılışı yüzdeleri verilmiştir.

Buna göre VI. numara ile gösterilen bölge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İç Anadolu B) Ege
C) Güneydoğu Anadolu D) Akdeniz
E) Marmara

20. Aşağıdaki grafikte üç farklı tarım ürününün coğrafi bölgelerimize göre üretim oranları verilmiştir.

Buna göre X, Y ve Z ile ifade edilen tarım ürünleri aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?

X	Y	Z
A) Zeytin	Mısır	Turunçgil
B) Turunçgil	Fındık	Muz
C) Tütün	Çay	Susam
D) Pamuk	Turunçgil	Susam
E) Fındık	Zeytin	Muz

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

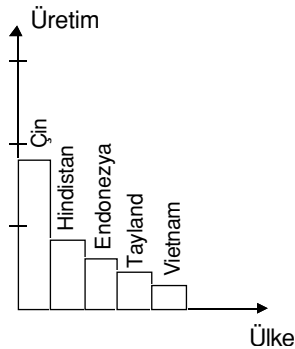
1. Türkiye'nin kıyı bölgelerinde yapılan tarım faaliyetleri ile ilgili özelliklerden yanlış olanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Modern teknik ve yöntemlerin kullanılması
- B) Elde edilen verimin yüksek olması
- C) Ekonomik değeri yüksek tarım ürünlerinin yetiştirilmesi
- D) Yaygın olarak tahıl türlerinin yetiştirilmesi
- E) Yetiştirilen ürünlerin dış satımda önemli yer tutması

2. Türkiye tarımı ile ilgili aşağıdaki yargılardan yanlış olanı hangisidir?

- A) Yetiştirilen tarımsal ürünler çok çeşitlidir.
- B) Ekili – dikili topraklar parçalı ve dağınıktır.
- C) Tarımın ihracattaki payı sürekli artmaktadır.
- D) Üretim iklim şartlarına bağlı olarak yıldan yıla değişir.
- E) Ekili – dikili toprakların ülke yüzölçümüne oranı düşüktür.

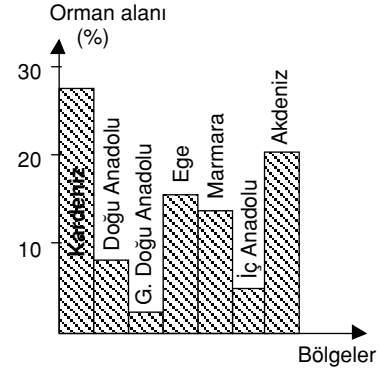
3.

Yukarıda ülkelere göre üretim miktarı verilen tarım ürünü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Buğday
- B) Mısır
- C) Pirinç
- D) Pamuk
- E) Zeytin

4.

Yukarıdaki grafikte, ormanların Türkiye'nin coğrafi bölgelerine dağılışı verilmiştir.

Grafikteki bilgilere dayanılarak hangi yargıya varılamaz?

- A) Ormanların % 70'den fazlası kıyı bölgelerinde toplanmıştır.
- B) Karadeniz ve Akdeniz orman bakımından en zengin bölgelerdir.
- C) Orman varlığı en az olan bölge Güneydoğu Anadolu'dur.
- D) Kıyılarından uzaklaştıkça orman varlığı azalmıştır.
- E) Orman dağılışı enleme uygunluk gösterir.

5.

- Akdeniz ikliminin karakteristik ürünüdür.
- Soğuğa dayanıksızdır. Kışları ılık geçen kıyıya yakın yerlerde yetişir.
- Yetiştirme alanlarının iklim koşulları belirler.

Yukarıda yetiştirme koşulları verilen tarım ürünü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pamuk
- B) Zeytin
- C) Tütün
- D) Çay
- E) Pirinç

6.

Türkiye'nin tüm coğrafi bölgelerinde dağınık yataklar halinde bulunan yeraltı zenginliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bakır
- B) Linyit
- C) Manganez
- D) Bor mineralleri
- E) Taşkömürü

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

7. Büyük Menderes Ovasının en önemli ve yaygın tarım ürünü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tütün B) Şekerpancarı C) Pamuk
D) Turunçgiller E) Tahıl

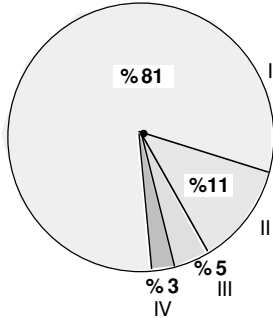
8. Türkiye'de nadasın en az uygulandığı coğrafi bölge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akdeniz B) İç Anadolu C) Marmara
D) Karadeniz E) Güneydoğu Anadolu

9. Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisi yetiştirme devresinde suya daha fazla gereksinim duyar?

- A) Buğday B) Arpa C) Pirinç
D) Çavdar E) Yulaf

10. Aşağıdaki grafikte coğrafi bölgelerimizin Türkiye balık üretimindeki payları gösterilmiştir.

Buna göre II numara ile gösterilen coğrafi bölgemiz aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Marmara B) Karadeniz C) Akdeniz
D) Doğu Anadolu E) Ege

11. Türkiye'de buğday üretiminde eskiye oranla artışlar olmasına rağmen dışarıya satış yapılamaz.

Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pazarlama yetersizliği
B) Verimin düşük olması
C) Hızlı nüfus artışı
D) Üretimin belli bölgelerde yoğunlaşması
E) Makinalı tarımın yaygınlaşmaması

12. Aşağıdaki şehirlerin hangisinde petrol rafinerisi yoktur?

- A) Mersin B) Kırıkkale C) Tekirdağ
D) İzmit E) İzmir

13. Aşağıdaki ülkelerden hangisi, Dünya incir üretiminde ilk sırayı alır?

- A) İtalya B) İspanya C) Türkiye
D) ABD E) Fransa

14. Türkiye'de elektrik enerjisi üretiminde aşağıdaki enerji kaynaklarının hangisinden hiç yararlanılmaz?

- A) Linyit B) Su gücü C) Petrol
D) Jeotermal enerji E) Nükleer

15. Endüstri alanında, enerji tüketimi en az olan bölgemiz aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ege B) Akdeniz C) İç Anadolu
D) Doğu Anadolu E) Marmara

16. Aşağıdaki tabloda bazı illerde Y bitkisinin 1993 yılı ekim alanları verilmiştir.

İli	Y.Bitkisinin Ekim Alanı (Hektar)
Sakarya	54.712
Ağrı	—
Samsun	57.939
Ordu	46.986
Kocaeli	19.039
Ankara	—

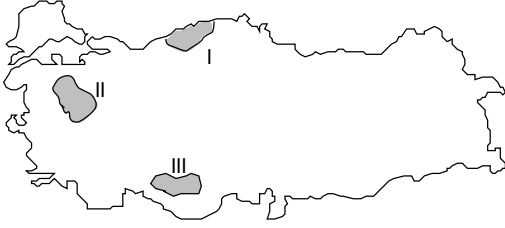
Buna göre Y bitkisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fındık B) Zeytin C) Ayçiçeği
D) Şekerpancarı E) Mısır

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

17. Aşağıdaki Türkiye haritasında sırasıyla üç farklı maden yatağının ülkemizdeki dağılışı verilmiştir.

Buna göre bu madenler sırasıyla aşağıdakilerden hangileridir?

I	II	III
A) Bakır	Linyit	Demir
B) Petrol	Krom	Taşkömürü
C) Taşkömürü	Bor	Alüminyum
D) Krom	Linyit	Zımparataşı
E) Demir	Kükürt	Bakır

18. Aşağıdaki tabloda bir tarım ürününün bazı illerdeki toplam ağaç sayısı verilmiştir.

İli	B Bitkisine Ait Toplam Ağaç Sayısı (1993)
Antalya	2.216.000
Balıkesir	10.301.000
Hatay	4.319.000
Eskişehir	—
Muğla	3.674.000
İzmir	3.237.000
Zonguldak	—

Buna göre bu tarım ürünü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Fındık	B) Zeytin	C) Turunçgil
D) Elma	E) Şeftali	

19. Aşağıdaki tabloda değişik ürün gruplarının dört bölgemizdeki üretim oranları verilmiştir.

Bölge	Tütün (%)	Pamuk (%)	Ayçiçeği (%)	Ş.pancarı (%)
I	46.2	43.7	11.3	8.9
II	—	—	7.4	46.6
III	6.1	1.4	75.9	11.9
IV	6.9	29.4	1.18	7.0

Buna göre üretim oranları verilen bölgelerimiz sırasıyla aşağıdakilerden hangileridir?

I	II	III	IV
A) Karadeniz	Marmara	Akdeniz	G.D. Anadolu
B) Ege	İç Anadolu	Marmara	Akdeniz
C) Akdeniz	D. Anadolu	Akdeniz	Karadeniz
D) Marmara	Karadeniz	Ege	Doğu Anadolu
E) Ege	G.D. Anadolu	İç Anadolu	Marmara

20. Aşağıdaki tabloda bazı illerde A bitkisinin 1993 yılına ait üretim miktarları verilmiştir.

İli	A Bitkisinin Üretim miktarı (Ton - 1993)
İçel	609.223
Rize	2401
Gaziantep	—
İzmir	80.949
Balıkesir	7576

Buna göre üretim miktarı verilen tarım ürünü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Zeytin	B) Şekerpancarı
C) Turunçgil	D) Tütün
E) Pamuk	

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

1. Endüstri alanında, enerji tüketimi en fazla olan bölge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karadeniz Bölgesi
- B) Doğu Anadolu Bölgesi
- C) İç Anadolu Bölgesi
- D) Güneydoğu Anadolu Bölgesi
- E) Marmara Bölgesi

2. Türkiye'de orman yangınları, Batı ve Güney kesimlerine göre Kuzey kesimlerinde çok daha azdır.

Kuzeyde orman yangınlarının az olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Orman içi yerleşmelerin dağınık olması
- B) Orman alt sınırının kıyıda başlaması
- C) Nem oranının fazla olması
- D) Ormanların daha çok yamaçlarda yer alması
- E) Orman içi ulaşım ağının gelişmiş olması

3. Aşağıdaki limanlardan hangisinin hinterlandı, diğerlerinden daha geniştir?

- A) Trabzon
- B) İzmir
- C) Antalya
- D) Samsun
- E) Zonguldak

4. Bir ülkenin ithalatında ham ve yarı işlenmiş maddeler, ihracatında ise yapılmış eşya büyük bir paya sahipse bu ülke aşağıdaki gruplardan hangisine girer?

- A) Turizmi gelişmiş
- B) Endüstrisi gelişmiş
- C) Tarım ürünü fazlası olan
- D) Nüfus yoğunluğu fazla
- E) Yeraltı zenginliği fazla

5. Türkiye'nin kıyı kesimleri, iklime bağlı olarak, Akdeniz – Ege, Marmara ve Karadeniz şeklinde üç farklı tarım bölgesine ayrılmıştır.

Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisi, bu tarım bölgelerinin üçünde de yetişir?

- A) Tütün
- B) Çay
- C) Yerfıstığı
- D) Muz
- E) Susam

6. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'de küçükbaş hayvancılığın yoğun olduğu yörelerin bir özelliğidir?

- A) Yıllık ortalama yağış miktarının fazla olması
- B) Tarım gelirinin yüksek olması
- C) Akarsu ağının sık olması
- D) Bozkırların geniş yer kaplaması
- E) Yaz mevsiminin serin geçmesi

7. Türkiye'de aşağıdaki endüstri ürünlerinden hangisinin yıllık üretim miktarı hava koşullarına bağlı olarak değişir?

- A) Cam
- B) Şeker
- C) Çimento
- D) Seramik
- E) Kağıt

8. Türkiye'deki büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın geliştirilmesi ve verimin artırılmasında aşağıdakilerden hangisi en az etkilidir?

- A) Besicilikle ilgili eğitime önem verilmesi
- B) Süt kuzu ve süt dana kesimlerinin önlenmesi
- C) Yerli ırkların ıslah edilmesi
- D) Düşük faizli kredi olanaklarının sağlanması
- E) Yayılcılığın yaygınlaştırılması

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

9. Karadeniz Bölgesinin kıyı kesiminde pamuk yetiştirilememesinin ana nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tarımda makine kullanımının yaygınlaşmamış olması
- B) Diğer tarım ürünlerinin yüksek gelir sağlaması
- C) Vadi tabanlarının dar olması
- D) Her mevsimin yağışlı geçmesi
- E) Orman alanlarının geniş yer tutması

10. Bir boğazın işlek bir deniz yolu olmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi diğerlerine göre daha azdır?

- A) Çevresinde önemli ticaret merkezlerinin bulunması
- B) Nüfus yoğunluğu fazla olan yerlere yakın olması
- C) Büyük denizleri birbirine bağlaması
- D) Endüstri bakımından gelişmiş bölgelere yakın olması
- E) Çevresiyle karayolu ve demiryolu bağlantısının bulunması

11. Türkiye'de ipekli dokumacılığın geliştiği başlıca yerler aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) İzmir – Nazilli – Uşak
- B) Denizli – Uşak – Şile
- C) Buldan – Adana – İzmir
- D) Bursa – Kayseri – Malatya
- E) Gemlik – Bursa – İstanbul

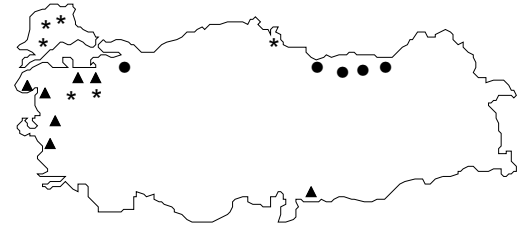
12. Türkiye'de kereste fabrikalarının çoğunun Karadeniz Bölgesinde yer almasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tarım alanlarının dar olması
- B) Hammaddenin bol olması
- C) Nüfusun bol olması
- D) Su kaynaklarının bol olması
- E) Ulaşım olanaklarının artması

13. Türkiye'de karayoluyla yapılan taşımacılığın diğer ulaşım biçimlerinden daha fazla olmasında en önemli etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Taşıtların bir kısmının Türkiye'de üretilmesi
- B) Karayolu taşımacılığının ucuz olması
- C) Yol boyunca konaklama tesislerinin bulunması
- D) Taşıt kapasitesinin artması
- E) Karayoluyla Türkiye'nin her yerine ulaşılabilmesi

14. Aşağıdaki haritada •, ▲, * işaretleri ile belirtilen üç ayrı ürünün Türkiye'deki başlıca yetiştirme alanları gösterilmiştir.

Bu üç ürün, aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

•	▲	*
A) Fındık	Zeytin	Ayçiçeği
B) Portakal	Buğday	Pamuk
C) Çay	Yerfıstığı	İncir
D) Mısır	Muz	Elma
E) Mercimek	Tütün	Şekerpancarı

15. Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisi, Türkiye'nin iç tarım bölgelerinin ekonomisinde daha büyük bir paya sahiptir?

A) Zeytin	B) Tütün	C) Şekerpancarı
D) Fındık	E) Mısır	

16. Aşağıdakilerden hangisi, bir yörede turizme paralel olarak gelişmesi beklenen bir etkinlik değildir?

A) Ticaret	B) Haberleşme	C) Tarım
D) İnşaat	E) Ulaşım	

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

17. Türkiye'de nadasa ayrılan alanlarda son yıllarda azalma görülmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun ortaya çıkmasında etkili değildir?

- A) Sulama olanaklarının artması
- B) Gübreleme olanaklarının artması
- C) Makineli tarımın yaygınlaşması
- D) Tarımla uğraşan nüfusun azalması
- E) Nöbetleşe ekimin yaygınlaşması

18. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin dış ülkelere sattığı mallar arasında yer almaz?

- A) Tütün
- B) Üzüm
- C) Pirinç
- D) Pamuk
- E) Fındık

19. Genelde iklim koşulları bakımından sebze tarımına en az elverişli olan bölge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Marmara Bölgesi
- B) Akdeniz Bölgesi
- C) İç Anadolu Bölgesi
- D) Karadeniz Bölgesi
- E) Doğu Anadolu Bölgesi

20. Türkiye'de seracılık, hangi etmeni kontrol altına almayı amaçlar?

- A) Sıcaklığı
- B) Nemi
- C) Gübreyi
- D) Toprağı
- E) Rüzgarı

21. Türkiye'de 1935'te etkin nüfusun %81'i tarım kesiminde çalışırken bu oran 1970'te % 67'ye düşmüştür.

Bu durum, aşağıdakilerden hangisine bir işaret sayılabilir?

- A) Tarımsal yatırımların azalmasına
- B) Tarım dışı sektörlerin gelişmesine
- C) Ekim alanlarının daralmasına
- D) Tarımsal ürünlerin alıcı bulamamasına
- E) Toprakların verimsizleşmesine

22. Türkiye'de aşağıdaki ürünlerden hangisinin tarımının yoğun olduğu yörede küçükbaş hayvancılık en azdır?

- A) Ayçiçeği
- B) Buğday
- C) Susam
- D) Şekerpancarı
- E) Çay

23. Türkiye'de elektrik enerjisinin bir kısmı Soma – Yatağan – Afşin – Elbistan gibi termik santrallerden elde edilmektedir.

Bu santrallerin kuruluş yerlerinin belirlenmesinde öncelikle aşağıdakilerden hangisi göz önünde tutulmuştur?

- A) Yoğun nüfuslu merkezlere yakınlık
- B) Enerji tüketim merkezlerine yakınlık
- C) Ulaşım kolaylığı
- D) Linyit yataklarına yakınlık
- E) Enerji nakil hatlarına yakınlık

24. Türkiye'nin iç bölgelerinin orman bakımından fakir olmasında aşağıdakilerden hangisi en çok etkilidir?

- A) Yağışın yetersiz olması
- B) Ortalama yükseltinin fazla olması
- C) Toprak örtüsünün ince olması
- D) Yeraltı sularının yetersiz olması
- E) Tarım alanlarının geniş olması

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

25. Aşağıdaki santrallerden hangisi jeotermal enerji ile çalışır?

- A) Sarayköy
B) Oymapınar
C) Yatağan
D) Afşin – Elbistan
E) Hirfanlı

26. Toprağın verimini arttırmak ve tarımı geliştirmek için, aşağıdakilerden hangisi gerekli değildir?

- A) Tohum ıslahı
B) Gübreleme
C) Tarımda makineleşme
D) Sulama
E) Üretici sayısının artması

27. Genelde tarım ürünlerini işleyen fabrikalar üretim alanına yakın yerlere kurulur.

Türkiye'de aşağıdaki sanayi kollarından hangisindeki fabrikaların kurulduğu yerler bu genellemeye en az uymaktadır?

- A) Pamuklu dokuma
B) Zeytinyağı
C) Salça
D) Fındık işleme
E) Çay işleme

28. Aşağıdaki yörelerden hangisinin turizmde karsitik oluşumlar önemli yer tutar?

- A) Marmaris
B) Ürgüp – Göreme
C) Pamukkale
D) Çeşme
E) Gordiyon

29. Aşağıdaki petrol arıtma tesislerinin hangisinin yakınında petrol de çıkartılmaktadır?

- A) Batman
B) Aliağa
C) Ataş
D) Orta Anadolu
E) İpraş

30. İç Anadolu köylüsü ile Doğu Anadolu köylüsünün birbirinden farklı ekonomik etkinliklerde bulunmasının ana nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Yağış
B) Sıcaklık
C) Yerçekilleri
D) Denizden uzaklık
E) Toprak türü

31. Ancak 800 m'nin üstünde yetişebilen bir bitki, öteki koşulları elverişli ise aşağıdaki yörelerin hangisinde görülebilir?

- A) Harran Ovası
B) Amik Ovası
C) Çarşamba Ovası
D) Muş Ovası
E) Balıkesir Ovası

32. Eskiden beri sadece tahıl üretilen bir yörede son bir kaç yıldır sebze de üretilmeye başlanmıştır. Tarımı etkileyen koşullar göz önüne alındığında, bu yörede aşağıdakilerden hangisinde bir değişme olduğu savunulabilir?

- A) Tarım alanlarının genişliğine
B) Nüfus miktarına
C) Gübreleme yöntemine
D) Tarım aletlerine
E) Sulama imkanlarına

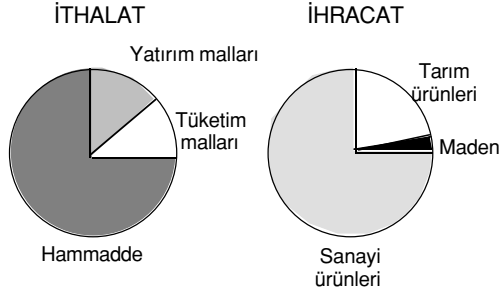
33. Kanada'da endüstri ve tarımsal faaliyetlerin ülkenin güney bölümünde başlamış ve burada yoğunlaşmış olmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İklim koşullarının elverişli olması
B) Yerçekillerinin engebesiz olması
C) Bitki örtüsünün seyrek olması
D) Göllerin geniş yer tutması
E) Denize yakın olması

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

34. Aşağıdaki grafikte bir ülkenin ithalat ve ihracatında yer alan malların oranları görülmektedir.

Grafikteki bilgiler göz önüne alındığında bu ülkeyle ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşabilir?

- A) İşsizlik oranı fazladır.
- B) Nüfus dağılımı dengelidir.
- C) Tarımsal üretimi yetersizdir.
- D) Gelişmiş bir ülkedir.
- E) İthalat giderleri ihracat gelirlerinden fazladır.

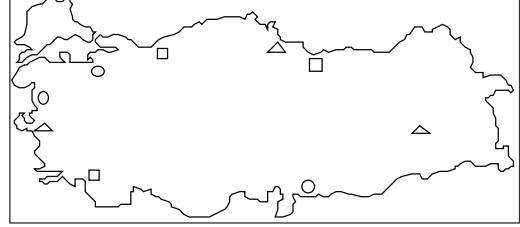
35. Aşağıdakilerin hangisinde bir yöre, burada çıkarılmayan madenle birlikte verilmiştir?

Yöre	Maden
A) Murgul	Bakır
B) Divriği	Demir
C) Eskişehir	Lületaşı
D) Soma	Linyit
E) Zonguldak	Civa

36. Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisi, Türkiye'nin dışsattımında diğerlerine göre daha önemli bir paya sahiptir?

- A) Kayısı
- B) Haşhaş
- C) Pamuk
- D) Antepfıstığı
- E) Çay

37. Aşağıdaki haritada □, △, ○ işaretleri bazı zeytinyağı, kağıt ve sigara fabrikalarının yerlerini göstermektedir.

Bu işaretlerin hangi fabrikalara ait olduğu aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

□	△	○
A) Zeytinyağı	Kağıt	Sigara
B) Sigara	Kağıt	Zeytinyağı
C) Zeytinyağı	Sigara	Kağıt
D) Kağıt	Zeytinyağı	Sigara
E) Kağıt	Sigara	Zeytinyağı

38. Trabzon'un bir liman kenti olarak, Giresun ve Rize'ye oranla daha çok gelişmiş olması aşağıdakilerden hangisine bağlanabilir?

- A) Nüfusunun az olmasına
- B) Tarımsal üretiminin çok fazla olmasına
- C) Kıyıların elverişli olmasına
- D) Balıkçılığın çok gelişmiş olmasına
- E) İç bölgelerle ulaşımının kolay olmasına

39. Türkiye'de maden yatakları ve çeşitleri bakımından en zengin bölüm aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yukarı Fırat
- B) Orta Kızılırmak
- C) Dicle
- D) Doğu Karadeniz
- E) Ergene

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

40. Bir yerde iklim, toprak koşulları veya ekonomik koşullar gibi nedenlerle bir biki türü çok yaygın olarak yetişiyorsa böyle bitkilere o yöre için "monokültür bitkisi" denir.

Bu tanıma göre, aşağıdakilerin hangisinde verilen tarım bitkisi karşısında verilen yöre için bir monokültür bitkisi değildir?

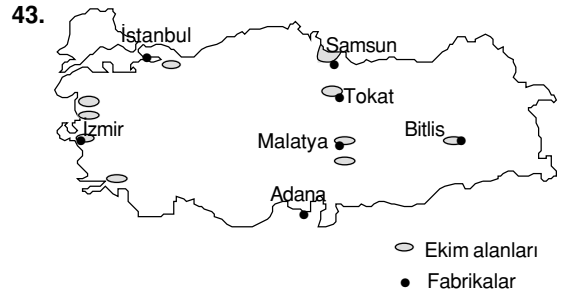
Bitki	Yöre
A) Zeytin	Edremit Körfezi
B) Çay	Rize Yöresi
C) Fındık	Ordu – Giresun Yöresi
D) Ayçiçeği	Ergene Havzası
E) Pamuk	Antalya Yöresi

41. Aşağıdaki yeraltı zenginliklerinin hangisinden enerji elde edilmez?

A) Linyit	B) Bor Mineralleri
C) Doğalgaz	D) Petrol
E) Rodyoaktif minareller	

42. Aşağıdaki yerlerin hangisinde, karşısında belirtilen tarım ürünü yetiştirilmez?

Yer	Ürün
A) Adapazarı Ovası	Şekerpancarı
B) Antalya Yöresi	Turunçgil
C) Ergene Havzası	Ayçiçeği
D) Eskişehir Ovası	Zeytin
E) Kastamonu Yöresi	Kenevir

Yukarıdaki haritada bir tarım ürününün yetiştiği başlıca yerler ve bu ürünü işleyen fabrikalar gösterilmiştir.

Bu ürün aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şekerpancarı	B) Tütün	C) Üzüm
D) Fındık		E) Pamuk

44. Akdeniz Bölgesinde yürütülen aşağıdaki etkinliklerden hangisinin ülke ekonomisine katkısı en azdır?

A) Enerji üretimi	B) Seracılık
C) Balıkçılık	D) Turizm
E) Endüstri	

45. Karadeniz Bölgesinin kıyı kesiminde yetiştirilen aşağıdaki ürünlerden hangisinin yetişme alanı doğal koşullar yönünden diğerlerine göre daha sınırlıdır?

A) Turunçgil	B) Mısır	C) Fasulye
D) Çeltik		E) Fındık

46. İç Anadolu Bölgesi'nde nisan ayının yağışlı, temmuz ayının kurak geçmesi buğday verimini artırmaktadır.

Buna göre, bu bölgede buğday verimi aşağıdakilerden hangisiyle ilgilidir?

A) Yıl içinde yağışlı geçen gün sayısı
B) Yıllık yağışın miktarı
C) Yağışın yıl içinde dağılışı
D) Yıl içinde düşen yağışın biçimi
E) Toprağın yağışı sızdırma derecesi

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

47. "İç Anadolu Bölgesi'nin ekim yapılan yörelerinde, ekilen tohumun niteliği ve ekim yöntemleri değişmediği halde buğday verimi, kurak yıllarda hektar başına 100-200 kilograma düşerken yağışlı yıllarda 2000 kilograma çıkmaktadır."

Bu gözleme göre, İç Anadolu Bölgesi'nde buğday veriminin artması neye bağlıdır?

- A) Sulama gereksiniminin karşılanmasına
- B) Ekili alanların gübrenmesine
- C) Ekim alanlarının genişletilmesine
- D) Nitelikli tohum kullanılmasına
- E) Makine gücünden yararlanılmasına

48. Yıllık buğday üretim miktarında görülen dalgalanmaları azaltmak için sulanabilir alanların genişletilmesi gerekir.

Bu öneriyi yapan kişi, üretim miktarında görülen dalgalanmaları ekim alanlarının hangi özelliğine bağlamaktadır?

- A) Toprağın humusça zenginliği
- B) Yükseltisinin fazlalığı
- C) Yeraltı suyu bakımından zenginliği
- D) Yağış rejiminin düzensizliği
- E) Yerçekli bakımından nemli rüzgârlara açıklığı

49. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'de narenciye tarımının yaygın olduğu yörelerde görülen iklimin temel özelliğidir?

- A) Yazın çok sıcak, kışın soğuk olması
- B) Sıcaklığın bütün yıl sıfır derecenin üstünde olması
- C) Yaz mevsiminin ılık ve yağışlı olması
- D) İlkbaharın çok sıcak, sonbaharın ılık olması
- E) Ocak, Şubat aylarında sıcaklığın sıfır derecenin altına inmesi

50. Şekerpancarı tarladan söküldükten sonra uzun süre bekletilmeden işlenmesi gereken bir endüstri bitkisidir.

Aşağıdakilerden hangisi bu gerekliliği karşılayıcı bir önlem olabilir?

- A) Şekerpancarı üretiminin devletçe teşvik edilmesi
- B) Şekerpancarının sulak bölgelerde yetiştirilmesi
- C) Üretim alanlarının sınırlı tutulması
- D) Aynı tarlaya iki yılda bir ekim yapılması
- E) Şeker fabrikalarıyla üretim alanlarının yakın olması

51. Aşağıdakilerden hangisi şeker fabrikalarının, Türkiye'nin her yerine yayılmasına olanak sağlamaktadır?

- A) Şeker fabrikasının ucuz mal olması
- B) Şeker gereksiniminin fazla olması
- C) Pancar tarımının kolay olması
- D) Pancar küspesinin yem olarak kullanılması
- E) Pancarın birçok yerde yetiştirilebilmesi

52. Zeytin ve üzüm yetiştirmeye elverişli olan Akdeniz Bölgemizde zeytincilikle bağıcılığın gelişmemesinin başlıca nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Turfanda sebze ve meyveciliğe önem verilmesi
- B) Zeytin ve üzümü işleyecek endüstri tesislerinin olmayışı
- C) Dağlar nedeni ile üretime elverişli ovaların dar oluşu
- D) Ürünü iç bölgelere ulaştıracak yolların yetersizliği
- E) Daha kârlı pamuk üretimine öncelik verilmesi

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

58. "Türkiye'de, tarım alanlarında kullanılan traktör sayısı ne denli artarsa artsın, tarım alanında hayvan gücüne duyulan gereksinim tümüyle ortadan kalkmayacaktır."

Bu görüşün doğruluğu, aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Traktör kullanımıyla ilgili bilgi eksikliğinin sürüp gitmesine
- B) Traktörden, toprak işleme dışındaki amaçlarla da yararlanılmasına
- C) Hayvan gübresine duyulan gereksinim sürmesine
- D) Tarım alanlarından bir bölümünün traktörle işlenemeyecek durumda olmasına
- E) Hayvancılığın, ülke ekonomisindeki önemini korumasına

59. Tarımda makine kullanımı, önemli ölçüde verim artışı sağlamasına rağmen, Türkiye'de hayvan gücünden yararlanma ve basit araçların kullanımı sürmektedir.

Tarımda tümüyle makineleşmeye geçilememiş olmasında aşağıdakilerden hangisinin önemli bir rolü yoktur?

- A) Tarım alanlarının bir kısmının makineli tarıma elverişsiz olması
- B) Tarım çalışmalarının kısa süreli olması
- C) Makine fiyatlarının bazı üreticilerin ödeme gücünün üstünde olması
- D) Kırsal kesimde, işgücünün daha ucuz olması
- E) Makineli tarımın ekonomik olamayacağı kadar küçük işletmelerin bulunması

60. Makineli tarım, Marmara, İç Anadolu ve Ege bölgelerinde yaygınlaştığı halde Karadeniz Bölgesi'nde yaygınlaşmamıştır.

Bu durum Karadeniz Bölgesi'nin hangi özelliğinin bir sonucudur?

- A) Hayvancılığın gelişmiş olması
- B) Makine kullanımına elverişli tarım alanlarının sınırlı olması
- C) Tarım gelirlerinin düşük olması
- D) Tarım etkinliklerine elverişli sürenin kısa olması
- E) Tarımsal nüfus yoğunluğunun fazla olması

61. Aşağıdakilerden hangisi bir ülke ekonomisinde tarımın büyük önem taşıdığına kanıt olamaz?

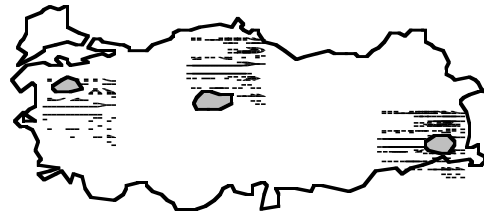
- A) Tarımın milli gelir içindeki payının yüksek olması
- B) Tarım ürünleri ihracatının fazla olması
- C) Endüstrinin tarım ürünlerine dayalı olarak gelişmesi
- D) Tarım kesiminde çalışan nüfusun, toplam nüfusa oranının yüksek olması
- E) Çeşitli tarım ürünlerinin yetişmesi

62. Türkiye'de, kurak geçen bir yıl içinde aşağıdakilerin hangisinde azalma olması beklenmez?

(2001 ÖSS)

- A) Ekili-dikili alanların yüzölçümünde
- B) Tarımsal üretim miktarında
- C) Otlakların veriminde
- D) Akarsu debilerinde
- E) Taban suyu seviyelerinde

63. Haritada üç hayvan türünün Türkiye'de yetiştirildiği başlıca yerler numaralarla gösterilmiştir.

Bu hayvan türleri aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	Kıl keçisi	Koyun	Manda
B)	İpekböceği	Tiftik keçisi	Arı
C)	Manda	İpekböceği	Tavuk
D)	Tavuk	Manda	Koyun
E)	Arı	Kıl keçisi	Tiftik keçisi

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

64. Türkiye’de orman ve tarım alanları ile otlaklar arasındaki dengenin, otlakları daraltıcı yönde bozulmasının, hayvancılığın ekonomiye katkısını azaltmaması için en etkili önlem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahır hayvancılığını yaygınlaştırmak
- B) Hayvansal ürünleri ithal etmek
- C) Tarım alanlarına yem bitkileri ekmek
- D) Hayvan sayısını azlatmak
- E) Hayvan türlerini ıslah etmek

65. Arazideki engebeler arttıkça, aynı standarttaki karayollarının kilometre maliyeti de artmaktadır.

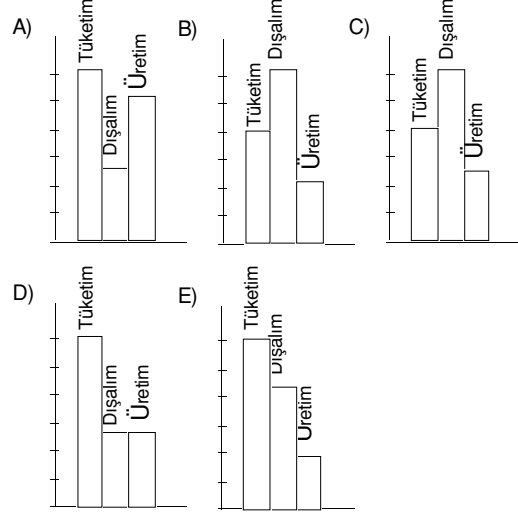
Buna göre, aşağıdakilerin hangisinde verilen yerleşim birimleri arasında yapılacak yeni karayolunun kilometre maliyetinin en az olması beklenir?

- A) Zonguldak - Ankara
- B) Antalya - Burdur
- C) Erzurum - Trabzon
- D) İzmir - Denizli
- E) Van - Hakkâri

66. Sınırları içinde buhar gücü, su gücü ya da kömür ile çalışan elektrik santrali bulunan üç il, aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

Buhar gücü	Su gücü	Kömür
A) Kütahya	Denizli	Elazığ
B) Elazığ	Kütahya	Denizli
C) Denizli	Elazığ	Kütahya
D) Elazığ	Denizli	Kütahya
E) Denizli	Kütahya	Elazığ

67. Türkiye'nin bir yılda ürettiği, tükettiği ve dışardan satın aldığı petrol miktarlarını gösteren grafik, aşağıdakilerden hangisi olabilir?

68. Aşağıdaki illerin hangisinde yıl içinde turizme bağlı olarak nüfus miktarındaki değişimin diğerlerinden daha az olması beklenir?

- A) İstanbul
- B) Muğla
- C) Erzurum
- D) Antalya
- E) Bursa

69. Aşağıdaki enerji kaynaklarının hangisiyle çalışan santraller, kullandığı enerji kaynağından uzak bir yere kurulamaz?

(2001 ÖSS)

- A) Petrol
- B) Akarsu
- C) Kömür
- D) Doğalgaz
- E) Uranyum

KAVRAM DERSHANELERİ

KAVRAM DERSHANELERİ

70. Her tür ulaşım olanağı bulunan bir ülkede demir cevheri, kömür gibi madenlerin dışalım ve dışsatımında yararlanılan,

- I. Demiryolu
- II. Karayolu
- III. Denizyolu

taşımacılıkları, aşağıdakilerin hangisinde taşıma maliyeti en yüksek olandan en düşük olana doğru sıralanmıştır?

(2002 ÖSS)

- A) I, II, III
- B) I, III, II
- C) II, I, III
- D) II, III, I
- E) III, I, II

72. Türkiye’de tarımda görülen aşağıdaki gelişmelerden hangisi, sulanabilen alanların genişletilmesine bağlı değildir?

(2002 ÖSS)

- A) Ürüne uygun gübre kullanımının yaygınlaşması
- B) Birim alandan elde edilen ürün miktarının artması
- C) Yılda birden fazla ürün alınan tarım alanlarının genişlemesi
- D) Nadasa ayrılan toprakların azalması
- E) Sebze ve endüstri bitkileri üretiminin yaygınlaşması

KAVRAM DERSHANELERİ

71. Türkiye’nin dışalımının giderek büyümesine karşın, dışsatımı istenilen düzeye henüz ulaşamamıştır.

Dış ticaretin sürekli açık vermesinde aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu savunulamaz?

(2002 ÖSS)

- A) Dış pazarlarda rekabet güçlüklerinin yaşanması
- B) Dışsatımda tarım ürünlerinin payının fazla olması
- C) Üretimdeki artışın nüfus artış hızından düşük olması
- D) Bazı sanayi ürünleri için yapılan dış ödemelerin dışsatım gelirinden yüksek olması
- E) Transit taşımacılığın gelişmiş olması

KAVRAM DERSHANELERİ